

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ МУЗИКА
ЗА V КЛАС
(ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)**

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по музика в прогимназиален етап е насочено към овладяване на базисни знания, умения и отношения, свързани със спецификата на музикалното изкуство във всичките му разнообразни прояви и с изграждането на музикалноизпълнителски, музикалноаналитични, когнитивни, социални, творчески и други компетентности у ученика, в контекста на задължителните ключови компетентности за учене през целия живот съобразно Европейската референтна рамка.

В музикалнообразователния процес по музика в пети клас се създават условия за по-нататъшно развитие на музикалните способности като съществен фактор за пълноценно общуване с музиката и успешно реализиране на музикалните дейности. В хода на учебната работа се развиват уменията за работа в екип, съобразяване с мнението на другите, стимулират се креативно поведение и интерес към начините за търсене, съхранение и разпространение на музикална информация.

Акцентът се поставя върху знания за българския фолклор и българското професионално музикално творчество след Освобождението, знания за музикалните форми, жанрове и принципи на формообразуване, както и умения за разпознаване, сравняване и интегрирането им в другите области на образователния процес.

Посочените в учебната програма теми за нови знания не бива да се обвързват с ред и последователност на урочната единица, а да бъдат въвеждани във всеки от часовете чрез подходящ художествен музикален материал.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

Области на компетентност	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
Музикална практика: музициране, възприемане на музика	• Пее според възможностите си авторски или народни песни по избор от училищния репертоар, както и „Химн на Европа”, „Химн на Република България“ и „Химн на Св. Св. Кирил и Методий“. • Изразява лични предпочитания и изпълнява по избор песни от училищния и/или извънучилищния репертоар. • Възпроизвежда ритъм по слух и по графичен запис. • Импровизира съпровод върху песни и/или инструментален откъс. • Пее по слух според възможностите си две теми от изучавани музикални произведения и ги свързва със съответната творба и автор. • Разпознава по характерна музика изучавани в съответния клас танци и танцува според възможностите и желанията си някои от тях.
Музика и съвременни информационни технологии	• Познава съвременни комуникационни канали за реализация на музикална продукция в публичната сфера. • Знае основни начини за търсене, събиране, съхранение, обработка и разпространение на музикална информация.
Елементи на музикалната изразност	• Коментира ролята на изразните средства в музиката от различни жанрове и стилове. • Разпознава по звучност и състав различни оркестри, определя принадлежност на музикални инструменти към установените в практиката видове и групи. • Разпознава характерни метрични явления – безмензурност. • Разпознава метрума на музика в 5/8, 7/8а, 7/8б, 9/8а – в песни и инструментални мелодии от училищния репертоар. • Изпълнява по слух и по графичен запис изучаваните ритмични групи и тонови стойности.
Музикални жанрове и форми	• Знае основни формообразуващи принципи в музиката и ги открива в изучавани музикални форми и творби от училищния репертоар.
Музика, култура, общество	• Разпознава фолклорна музика и коментира обреди от различни фолклорни области в България, включително от своя регион. • Знае имена първите български композитори и изпълнява песни от тях. • Познава и коментира популярни понятия и термини, свързани с традиционното и съвременното функциониране на музиката.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
1.Тема: ПЕЕНЕ НА ПЕСНИ	• Изпълнява според възможностите си пет песни от училищния репертоар - авторски и народни, както и „Химн на Европа”, „Химн на Св. Св. Кирил и Методий“; „Химн на Република България“.• Разпознава слухово, свързва автор с творба, има усет за метрум и ритъм.• Изразява лични предпочитания и изпълнява по избор песни от училищния и/или извънучилищния репертоар.• Изпълнява подражателно две теми от изучавани музикални произведения и ги свързва със съответната творба и автор.• Пресъздава характера на песента при изпълнение.• Синхронизира изпълнението си със съпровода и общата звучност и реагира на указанията и диригентските жестове на учителя.	
2.Тема: СЛУШАНЕ НА МУЗИКА	• Умее да слуша музика с определени задачи.• Проследява изразните средства в подходящи музикални творби, коментира ролята им и ги използва като слухова опора при разпознаване.• Проследява принципите на формообразуване и ги открива в подходяща музика.• Разпознава по характерна мелодия най-малко два откъса от репертоара за слушане.• Разпознава по характерна музика най-малко два танца.	

3. Тема: ЕЛЕМЕНТИ НА МУЗИКАЛНАТА ИЗРАЗНОСТ 3.1. Музикални изразни средства 3.2. Размери: равноделни – 2, 3 и 4 временни, неравноделни – 5, 7а, 7б, 9а временни 3.3. Безмензурна музика 3.4. Основни групи музикални инструменти 3.5. Инструментални състави 3.6. Вокални състави – мъжки хор, женски хор, детски хор, народен хор 3.7. Ритмични групи	• Знае значението на изразните средства, коментира ги в слушана или изпълнявана музика. • Използва изразните средства - ритъм, мелодия, темпо, тембър, метрум, динамика, като ориентир при разпознаването на музикална творба. • Открива пулсация на 2, 3 и 4. • Открива двувременни и тривременни дялове в неравноделни метруми. • Определя размерите и изпълнява правилно 5, 7а, 7б, 9а. • Осъзнава липсата на метрична пулсация. • Различава безмензурна мелодия от метрически организирана. • Разпознава по тембър и на външен вид изучените музикални инструменти. • Отнася музикалните инструменти към съответните групи - струнни, духови, ударни и клавишни. • Различава по състав и тембър изучаваните инструментални състави – симфоничен оркестър, духов оркестър, струнен оркестър, оркестър от народни инструменти. • Различава по състав и тембър изучаваните вокални състави. • Разпознава ритмични групи по графично изображение. • Изпълнява по слух и по графичен запис изучаваните ритмични групи и тонови трайности.	ритъм метрум мелодия темпо тембър динамика равноделни размери неравноделни размери безмензурност оркестър
4.Тема: МУЗИКАЛНИ ЖАНРОВЕ И ФОРМИ 4.1. Повторение и контраст като формообразуващи принципи	• Знае действието на формообразуващи принципи повторение и контраст. • Наблюдава повторението и контраста в проста двуделна, проста триделна форма, рондо и сюита.	проста двуделна форма проста триделна форма

4.2. Музикални форми 4.3. Музикални жанрове	• Отразва музикалните форми със свои графични символи. • Познава характерни белези на музикалните жанрове, принципите за редуване на частите на сюитата.	рондо сюита
5. Тема: БЪЛГАРСКА НАРОДНА МУЗИКА 5.1. Музикално-фолклорни области – Тракия, Пирин, Родопите 5.2. Фолклорна музика и обредност Коледа, Сурва, Кукери, Лазаруване, Великден	• Знае основни типични белези на музикалния фолклор от Тракия, Пирин, Родопите. • Посочва границите и илюстрира изучаваните музикално-фолклорните области с характерни примери за песни, танци, инструменти, обреди, изпълнители. • Изразява свои предпочитания към музика от различни региони и аргументира избора си. • Разграничава право хоро, пайдушко хоро, ръченица и дайчово хоро в подходящи примери. • Знае смисъла, значението и спецификата на основни фолклорни обреди от календарния цикъл. • Разпознава наричания и народни песни, свързани с изучаваните обреди.	автентичен фолклор орнамент двуглас обред обреден календар
6. Тема: МУЗИКА И ОБЩЕСТВО 6.1. Първите български композитори 6.2. Популярна музика и популярна култура 6.3. Фолклорна музика 6.4. Музиката на официалните празници	• Знае имената на първите български композитори и ги свързва с изучавани в клас произведения. • Пее според възможностите си три песни от първите български композитори. • Знае имената на поне двама представители на българската популярна музика и ги свързва с тяхна репертоарна песен. • Разграничава народна и авторска музика в училищния репертоар. • Знае три имена на композитори на песни и инструментални произведения от училищния репертоар. • Ориентира се в характерните особености на музиката на изучаваните фолклорни области. • Разграничава оригинален от обработен фолклор. • Посочва конкретни творби, свързани с Нова година, Трети март, 24 май, 1 ноември.	репертоар автор на текст композитор изпълнител химн

6.5. Автор и изпълнител	Знае специфичните отношения между творец и изпълнител във фолклора, в професионалната музика и в любителската практика.	
7. Тема: МУЗИКА, ДВИЖЕНИЕ, ТАНЦ 7.1. Многообразието на танците 7.2. Танците ръченица, право хоро, пайдушко хоро, дайчово хоро, валс в творчеството на композиторите.	Усеща метричната пулсация и характера на музиката като жанрови белези. Дава примери за присъствието на изучаваните танцови жанрове в ежедневието и в празника на хората. Открива танците (ръченица, право хоро, пайдушко хоро, дайчово хоро, валс) в творчеството на композиторите. Танцува според възможностите си валс, право хоро, ръченица. Подбира подходяща музика за изпълнение на танц.	
8. Тема: МУЗИКА И СЪВРЕМЕННИ ТЕХНОЛОГИИ	Познава и използва компютъра като система за възпроизвеждане и запис на звук. Записва музика на дигитален носител. Изпраща музикална информация по електронна поща.	

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *музика* в V клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план

Препоръчително разпределение на часовете

За нови знания	35%
За упражнения	30%
За преговор	10%
За обобщение	5%
За наблюдение в извънучилищна обучаваща среда а) наблюдение в изнесена музикално-творческа среда: - <i>посещение на репетиция на музикална формация (хор, оркестър, вокално-инструментален ансамбъл) в културна институция</i> б) наблюдение на жива звукова среда: - <i>екскурзия сред природата</i>	15%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво)	5%

СПЕЦИФИЧНИ ФОРМИ И МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	60%
Оценки от контролни и от класни работи	15%
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, на лабораторни упражнения, работа по проекти и др.)	25%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Спецификата на музикалнообразователния процес създава условия за придобиване на ключовите компетентности:

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	✓ формулиране на мнение при изпълнение и възприемане на музиката; ✓ търсене на понятия за определяне характера на музикалното произведение; ✓ описване на звукови картини; ✓ обсъждане на текстове на песни; ✓ обогатяване речника на учениците. Търсене, извличане, подбиране, обобщаване и осмисляне информация от различни по формат текстове (непрекъснат – писмена реч, организирана в изречения, структурирани в абзаци; прекъснат – таблица, графика, диаграма, списък, изображение и др.; смесен – комбинация от прекъснат и непрекъснат текст), включително и дигитални, за изпълнение на определени задачи.
Умения за общуване на чужди езици	✓ използване на понятия на чужд език от музиката в практически музикални дейности; ✓ четене на текстове на песни на чужди езици; ✓ обогатяване речника на учениците, свързан с чуждия език.

Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите	✓ прилагане на математически модели и закономерности при осмислянето на по-важните елементи на музикалната изразност – изразни средства; ✓ прилагане на графични модели и закономерности при онагледяването на музикални форми и жанрове; ✓ участие в музикални дейности във връзка със звукоизобразителната същност на музиката, теми, посветени на различни (природни обекти и явления, сезони, животни, планини, реки и др.);
Дигитална компетентност	✓ използване на дигитална звуковъзпроизвеждаща техника и съвременни музикални инструменти в обучението по музика; ✓ търсене, събиране, обработване на информация, в т.ч. и музикална, използвайки съвременните информационни технологии и интернет ресурси; ✓ използване софтуер за запис и възпроизвеждане на музика.
Умения за учене	✓ следване на указания за музикално-изпълнителска дейност; ✓ планиране на собствената дейност в групово музициране; ✓ сравняване на различни музикални произведения, обобщаване, групиране по определен признак; ✓ самостоятелно събиране и използване на информация при поставени задачи в дейности в изнесена обучаваща среда – звуците в природата; ✓ посещение на репетиция на музикална формация (хор, оркестър, вокално-инструментален ансамбъл) в културна институция.
Социални и граждански компетентности	✓ участие в обсъждането на различни музикални произведения; ✓ участие в групова учебна дейност, свързана с изява на толерантност към различните мнения и предпочитания, толерантност към различните възможности на съучениците, търпимост, уважение и подкрепа в процеса на груповото музициране; ✓ участие в екипи за работа по учебни проекти по музика с интердисциплинарен характер.
Инициативност и предприемчивост	✓ участие в музикални изяви, свързани с календарните празници, отбелязвани в класната стая и в училището: коледни, новогодишни, пролетни празници, патронен празник на училището, завършване на учебната година и др.; ✓ проява на толерантност към други мнения и интерпретации.

Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество	✓ изразяване на емоционалното преживяване при изпълнението на песни, при слушането на музика и общуването с българския музикален и танцов фолклор; ✓ подбиране на музика за отбелязването на български празници, свързани с обредния календар (Коледа, сурвакари, кукери, лазарки), класови и общоучилищни празници; ✓ наблюдаване на музикалнотворческа среда чрез посещение на репетиция на вокална формация (вокална група, детски хор и др.), посещение на репетиция на инструментална формация.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт	✓ слушане и изпълнение на музикални произведения, свързани с адекватното поведение на човека в природата, на улицата, у дома и на обществени места за опазване на човешкото здраве, оценяване значението на природосъобразния начин на живот; ✓ наблюдения на жива звукова среда при посещение на зоопарк, градски парк и др.

Интегративните връзки между музиката и останалите учебни предмети се осъществяват чрез общи проблеми, теми и понятия, работа по проекти, упражнения в компютърен кабинет. Интеграцията с останалите изкуства и с другите предмети, чрез които се придобиват ключови компетентности, съдейства за изграждане на цялостна и единна представа за света и разкриване на общи закономерности в историческото и съвременното развитие.